

De praktijk: wat gebeurt er en doet de gemeente momenteel op het gebied van Gezond en Duurzaam Voedsel in Utrecht?

Anne Marie Gout
Zomerschool
22 juni 2017

Zomerschool 22 juni 2017: Partnership for food

Focus: Hoe voeden we in 2050 ruim 9 miljard mensen?

Een grote opgave die volgens de van oorsprong coöperatief en agrarisch georiënteerde Rabobank Utrecht ook de lokale gemeenschappen raakt.

Hoe kom je tot *één lokale community* die aan de hand van projecten bijdraagt aan een duurzame voedselproductie en -consumptie?

Banking for Food van de Rabobank is daarop gericht en daagt (creatieve) professionals uit om tot een gezamenlijke *kenniscommunity* te komen.

**Voedselinitiatieven
ontvangen Food Award**

**Ouderen in het groen
bij Food For Good**

**Voedselvraagstukken in
stadsgesprekken**

Opening restaurant Syr

**NL DOET bij
Voedseltuin Overvecht**

**Groen Moet Je Doen Dag
op volkstuin Ons Buiten**

**Voedselverspilling op de
kaart bij InStock**

**Kinderen leren over voedsel
in peutermostuintjes**

**Opleiden van werklozen
bij de Colour Kitchen**

Diagnose Voeding & Gezondheid

Ondertekenaars Milan Urban Food Policy Pact

City Deal Voedsel op de Stedelijke Agenda

G4
Groningen, Leeuwarden,
Almere, Den Bosch, Ede, Venlo,
Helmond en Oss

Ministerie BZK en EZ

Future Food Utrecht

Sustainable Innovation

Innovation inspired by nature

Healthy Food

From health risk to healthy solution

Smart Decisions

Stimulation of new food behaviour

Thema Voedsel als Energie voor U - trecht

- **Opgave**
- Vanuit gezondheid: “De gezondheid van de Utrechters bevorderen met gezonde en duurzame voedselomgeving, met speciale aandacht voor mensen met gezondheidsachterstanden.”
- Gemeentebreed: Voedsel en Gezond Stedelijk Leven: “Gezond en duurzaam gemakkelijk en toegankelijk voor iedere Utrechter”
- Focus op meer **plantaardig voedsel**: meer groente en fruit, plantaardige eiwitten, lekker en vers! (**integraal** benaderen van gezond én duurzaam voedsel).

Regenboogmodel Gezondheid & Voedsel

(gebaseerd op model Dahlgren & Whitehead 1991)

Tot nu toe vooral ingezet op vaardigheden:

- JOGG gemeente
- Fruitbeleid en waterbeleid basisscholen en peutercentra
- Pilot traktatieschaal 5 basisscholen Kanaleneiland met HKU
- Toolbox Voeding en opvoeding peuters
- Peutermoestuintjes bij 25 peutercentra Spelenderwijs
- Alle ROC MNL-locaties een Gezonde Kantine
- 44 watertappunten in heel Utrecht
- Speeltuinen: gezond snacken, moestuintjes, koken
- Gezonde School / thema Voeding
- Nationaal Programma Jong Leren Eten – gezond én duurzaam voedsel (makelaars Groen en Gezond)

Focus: Voedselaanbod en -omgeving

We leven in een “obesogene” omgeving, “geplaveid” met ongezond voedsel...

- De Gezonde Keus Aantrekkelijk Maken / nudgen
 - Living lab Nieuw Welgelegen (WINK onderzoek UU)
- Gezond en duurzaam voedsel **betaalbaar** voor iedereen
 - Verbinden thema Gezond Rondkomen en Werk&Inkomen
 - Verkennen gezonde versie Knaek (kortingspas studenten).
 - Meer Gezond en vers aanbod voedselbanken?

- Kennisagenda Gezond Stedelijk Leven

Thema Gezond Duurzaam Voedsel

Voedselaanbod en -omgeving

- Voedselomgeving met meer gezond aanbod (of beter: herstel van de balans tussen gezond en ongezond aanbod) zodat Utrechters gemakkelijker de gezonde keuze kunnen maken.
- Idee: Verkennen hoe we een beweging op gang kunnen brengen naar gezonder voedselaanbod in Utrecht.
- Welke bijdrage kan de gemeente daarin leveren?

Gemeentes moeten invasie fastfoodketens stoppen

Opinie Als we willen dat in Nederland de gezonde keuze de makkelijkste keuze is, dan moet de omgeving gezonder worden, schrijft *een groep voedingswetenschappers*.

✎ Martijn Katan e.a. © 25 april 2017

Utrecht.nl

Ondernemers voor een Gezond **Amsterdam**

Ondernemers voor een Gezond Amsterdam is een netwerk van ondernemers die actie willen ondernemen om samen met de gemeente en kennisinstellingen de voedselomgeving – van met name kinderen – gezonder te

City Deal 'Voedsel op de Stedelijke Agenda'

- **Doel:** het Nederlandse voedselsysteem te verbeteren: ecologisch houdbare, economisch robuuste en gezonde voedselvoorziening (doel Nationale Voedselagenda Rijk) door:
 - leren en ontwikkelen in **Living Lab's** + samenwerking Rijk, kennisinstellingen, gemeenten en bedrijfsleven.
- **Drie inhoudelijke themaclusters**
 1. *Ecologisch en economisch verduurzamen en innoveren;*
 2. *Regionale voedselsystemen en versterken voedselketens rond de stad;*
 3. *Bewustwording, gezondheid en sociale inclusiviteit. →Utrecht met Leeuwarden trekker*
- 4^e thema: Bestuurlijke innovatie

Thema Bewustwording, gezondheid en sociale inclusiviteit

Gezonde voedselkeuze en een gezonde voedselomgeving in een inclusieve maatschappij via:

1. Stimuleren gezonde **voedselkeuze**: op welke manieren (zowel direct als indirect) kan voedsel bijdragen aan het verminderen van gezondheidsverschillen?
2. Op welke manieren kan een **gezonde voedselomgeving** bijdragen aan het verminderen van gezondheidsverschillen?
3. Op welke manier kunnen stadslandbouw en andere voedselinitiatieven specifiek worden ingezet voor het versterken van de **sociale inclusiviteit**?

Thema Bewustwording, gezondheid en sociale inclusiviteit

4. Wat zijn succesvolle interventiemethoden op het gebied van voorlichting / bewustwording / **educatie** over gezond en duurzaam **voedsel en gedragsverandering**, in het bijzonder voor jeugd in de basisschool leeftijd?
5. Hoe kunnen steden **voedsel** beter **integreren** in de **zorg** (waaronder personalised food) en zo voedsel in de zorg inzetten om mensen gezond te houden?

Voedsel is ook gemeentebrede opgave...

- Gezond Stedelijk Leven betekent = gezond en duurzaam voedsel gemakkelijk en toegankelijk voor alle Utrechters.
- Living Lab stationsgebied Utrecht: circulaire economie invullen met voedsel/organisch afval:
 - ontwikkelen businesscase hergebruik van koffiedik
 - wisselvergunning voor gezonde voedselondernemers,
 - samenwerking in de catering van de kantoren,
 - vergroenen van kantoren d.m.v. voedselgewassen.
- Voedsel draagt bij aan Sustainable Development Goals VN
- Goed voorbeeld geven: catering Stadskantoor

Voedsel is ook gemeentebrede opgave...

- Knelpunten bij (Sociaal) voedselondernemers
- Logistiek regionaal voedsel en de stedelijke markt voor regionale producten. Foodcourt als oplossing?
- Food & Health groeiende economische sector
- Diagnose Voeding & Vitaliteit (Rabobank/Bebright)
- Voedsel opnemen in gezondheidsadvisering bij **Ruimtelijke Ontwikkeling** van Utrecht. Voorbeelden:

Healthy Planning – Securing Outcomes from United Action

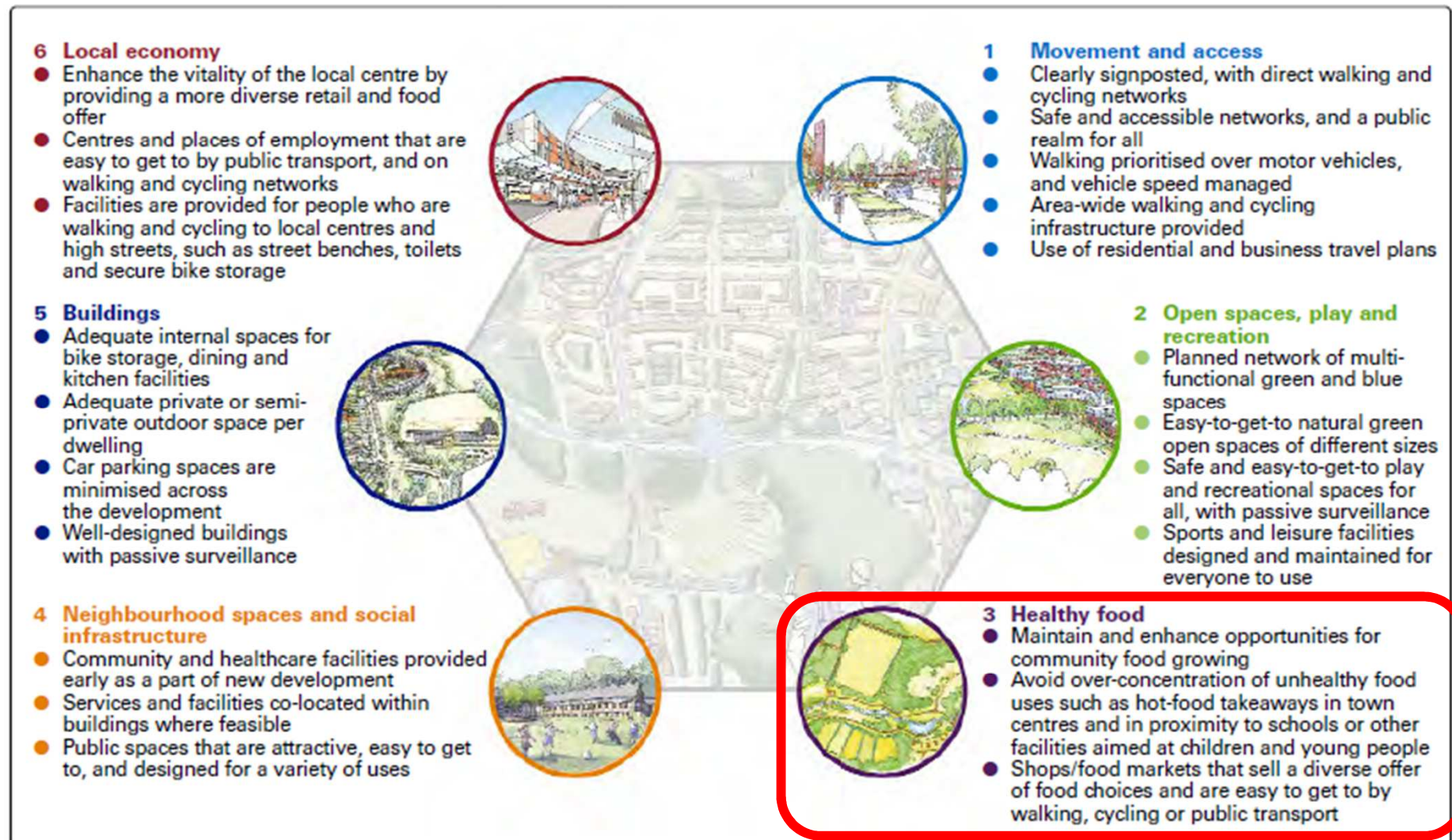

Fig. 2 Elements of a healthy-weight environment - for consideration when assessing development proposals

Source: *Planning Healthy-Weight Environments*²

Omgevingsvisie Beurskwartier Lombokplein

Thema 5 : Groen en gezond

GEZOND ETEN: AANTREKKELIJK EN GEMAKKELIJK

Er is een overvloed aan gezond eten. Mensen eten en drinken graag bij de lokale eetgelegenheden of koken zelf lokaal geproduceerde of regionale producten. Er is volop keus uit makkelijk en gezond eten. Fastfood is er ook, maar gezond is hierbij de norm. De restaurantkas aan het Merwedekanaal is een trekpleister voor toeristen, bezoekers en bewoners. Hier is te zien hoe groenafval en reststromen wordt gebruikt voor het kweken van gezonde biologische groenten en fruit. In kantoorkantines lokt de presentatie gezonde keuzes uit en zijn water en fruit vanzelfsprekend beschikbaar. Op weg naar station of werk start de dag met een gezond Ontbijtje To Go, en aan het eind van de dag met een gezonde Maaltijd To Go.

Vragen, opmerkingen, meedoen?

Gemeente Utrecht

a.gout@utrecht.nl

06 348 62 348